

6. *Жембровський С. М.* Фактори, що зумовлюють ефективність процесу фізичної підготовки та професійної діяльності офіцерів органів управління Сухопутних військ / С. М. Жембровський // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 73-77.
7. *Кадыров Р. М.* Теория и организация физической подготовки войск / Р. М. Кадыров, В. В. Миронов, В. А. Шейченко // Учебник для курсантов и слушателей института. – С.Пб : ВИФК, 2001. – 336 с.
8. *Иващенко Л. Я.* Посилення оздоровчої спрямованості фізичної підготовки військовослужбовців на стадії реформування системи фізичної підготовки Збройних Сил України // Вісник Національної академії оборони України. – 2001. – С. 11-16.
9. Физическая подготовка в вооруженных силах стран НАТО / В. А. Щеголев, В. Н. Утенко, В. П. Сорокин, В. Н. Лукашов, А. А. Горелов // под ред. В. Г. Бабкина. – С.Пб : ВИФК, 1999. – 179 с.
10. *Финогенов Ю. С.* Професіоналізація Збройних Сил України і деякі питання перебудови системи фізичної підготовки військовослужбовців // Матер. відкритої науково-практичної конференції “фізична підготовка військовослужбовців (29-30 квітня 2003 року). – Київ, 2003. – С. 40-44.
11. *Хоули Є. Т.* Оздоровительный фитнес / Едвард Т., Хоум Э. Т., Б. Дон Френкс. – К. : Олимпийская литература, 2000. – 367 с.
12. *Щеголев В. А.* Теоретические и прикладные аспекты научного обоснования Наставления по физической подготовке в Советской Армии и Военно-Морском флоте (НФП-87) В. А. Щеголев, Л. А. Вейднер-Дубровин, В. Н. Утенко // Современный бой и физическая подготовка. – Л. : ВИФК, 1988. – С. 28-44.

Финогенов Ю. С. Мероприятия по повышению эффективности организационных основ физической подготовки военнослужащих.

С учетом требований военной реформы к системе физической подготовки Вооруженных Сил Украины, рассмотрены факторы, которые оказывают влияние на эффективность организационных основ процесса физической подготовки военнослужащих и мероприятий по их совершенствованию.

Ключевые слова: физическая подготовка, профессиональная деятельность, профессиональные задачи.

Finogenov Y. S. Arrangements to enhance the efficiency of PT organizational fundamentals for the service personnel.

The article has analyzed the factors, influencing on the efficiency of organizational fundamentals of PT for the service personnel and arrangements of their improvement, taking into consideration the military reforming requirements for the PT of the service personnel.

Keywords: PT, professional activity, professional/job tasks.

Чайченко В. Ф.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**СИСТЕМА КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ
МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ**

У статті розкривається система контрольних заходів у процесі здійснення моніторингу якості навчальних досягнень студентів на різних рівнях функціонування.

Ключові слова: управління якістю освіти, моніторинг якості навчальних досягнень студентів, кредитно-модульна система навчання, система контрольних заходів.

Якісний рівень освіти забезпечується в освіті за допомогою відповідних управлінських механізмів. Управління якістю освіти трактується як система певних організаційних процедур, яка забезпечує якість всіх головних складових освітнього процесу – його цілей, змісту освіти, діяльності викладачів, діяльності студентів, матеріальної бази, організації освітнього процесу, оцінки якості освіти [3].

Нові управлінські механізми на сучасному етапі дістали назву моніторингу, який

розуміється як система заходів щодо збору та аналізу інформації з метою вивчення та оцінки якості професійної підготовки і прийняття рішень про розвиток навчально-виховного процесу на основі аналізу виявлених типових особливостей та тенденцій [2]. Моніторинг зумовлений необхідністю постійного відстеження стану навчального процесу з метою діагностики, аналізу, корекції та прогнозування управлінських дій по досягненню запланованих результатів. Свою основну функцію – забезпечення зворотного зв'язку в навчальній діяльності викладачів і студентів – моніторинг може виконувати за умови отримання об'єктивної, своєчасної інформації щодо протікання засвоєння кожним студентом програмного матеріалу з одночасним виявленням недоліків в їх знаннях.

У численних наукових роботах розглянуто сутність, напрями, технологічні засади діяльності моніторингу, його особливості та місце в управлінській діяльності. Проте аналіз досліджень моніторингу в галузі освіти засвідчив, що у вузі існує ціла низка невирішених проблем як методологічного, так і технологічного характеру. Постійно діючий моніторинг ще не став складовою формування конкурентоспроможного випускника, тому що недостатньо розроблені підходи до виявлення критеріїв якості вищої освіти, механізмів моніторингу, процесів його використання, відсутні компактні аналітико-діагностичні технології здійснення зворотного зв'язку. Традиційне проведення зрізів, контролю, різного рівня тестувань не забезпечує повної й об'єктивної інформації про якість навчальних досягнень студентів, не дає змоги своєчасно виявляти негативні чинники, запобігати їх впливу, раціонально будувати і вдосконалювати навчальний процес, створювати умови для здобуття повноцінної вищої освіти. Важливий крок у забезпеченні якості освіти – запровадження галузевих стандартів. Ефективність цього кроку залежатиме від того, настільки вдало будуть організовані контрольні заходи у процесі здійснення моніторингу якості освіти.

Наша мета полягає у висвітленні важливості проведення системи контрольних заходів у процесі моніторингу якості навчальних досягнень студентів, який є складовою моніторингу якості освіти.

Сучасні напрями підготовки конкурентоспроможного фахівця у вузі визначає кредитно-модульна система, яка передбачає створення модульних програм з навчальних дисциплін, створення сучасного діагностично-контролюючого інструментарію щодо оцінки діяльності студентів та визначення рівня компетентності і готовності студентів до майбутньої професійної діяльності. Вказані чинники детермінують якісно новий підхід до здійснення моніторингу навчальних досягнень студентів.

Питання систематичного контролю якості засвоєння навчального предмета є одним з основних в педагогічному моніторингу, який Л. П. Качалова визначає як супровідний контроль і поточне коригування взаємодії педагога і студента в організації та здійсненні навчально-виховного процесу [1].

Моніторинг навчальних досягнень студентів у НПУ імені М. П. Драгоманова передбачає здійснення системи контрольних заходів, які проводяться на трьох рівнях: ректорському, директорському та кафедральному.

Ректорський контроль якості навчання здійснюється посеместрово за розпорядженням ректора з метою визначення глибини і міцності засвоєння студентами навчального матеріалу і об'єктивності оцінки викладачами знань студентів. Термін проведення ректорського контролю (два тижні): I семестр – середина листопада; II семестр – середина квітня. Для його здійснення всі викладачі кафедр на підставі навчальних програм розробляють завдання з конкретної дисципліни, враховуючи обсяг знань та вмінь студентів на момент перевірки. Центр Моніторингу визначає черговість перевірки навчальних дисциплін, проводить інструктивний збір, на якому створює робочі групи для проведення ректорських контрольних робіт в Інститутах. Ректорський контроль проводиться під час практичного заняття представниками робочої групи у письмовій формі. Студенти отримують картки-завдання, розроблені викладачами за закритими

поточного контролю виступають консультації, співбесіди, усні та письмові опитування (у т.ч. короткотривалі експрес-опитування), перевірка самостійної роботи, якості виконання творчих завдань. Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність та активність роботи на семінарських, практичних, лабораторних заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального навчально-дослідного завдання;
- виконання модульних завдань.

У таблиці узагальнено різновиди роботи студентів та відповідні ним види контролю і форми перевірки.

<i>Види аудиторної роботи студентів</i>	<i>Види самостійної (позааудиторної) роботи</i>	<i>Види контролю:</i>	<i>Форми перевірки:</i>
<p><i>На лекціях:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ведення конспекту; - участь у навчальній діяльності - відповіді <p><i>На практично-семінарських заняттях:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виступи - доповнення - участь у дискусіях - виконання міні-самостійної роботи - відповіді при усному опитуванні - короткочасне тестування (однобальні завдання) - відповіді під час експрес-контроля - робота в зошитах з друкованою основою 	<ul style="list-style-type: none"> - конспектування - реферування - підготовка міні-доповіді, тез - розробка, моделювання, аналіз уроків - розробка навчальних та діагностичних тестових завдань - порівняльний аналіз програм - складання карток, рекомендацій - анотація додаткової літератури - бібліографічний опис - розробка планів, проектів, курсів - участь у студентській науковій конференції 	<ul style="list-style-type: none"> - вхідний - поточний - проміжний - модульний - підсумковий - семестровий 	<ul style="list-style-type: none"> - опитування - експрес-контроль - письмова контрольна робота - письмові тести - виступ - взаємоперевірка - презентація - самооцінка - перевірка зошита

Загальноприйнятною формою реалізації модульного контролю є проведення модульних контрольних робіт. Багаторічний досвід проведення модульного контролю в Інституті педагогіки та психології НПУ ім. М. П. Драгоманова дозволив виробити єдині положення:

1. Модульний контроль проводиться викладачами кафедр за розробленим та затвердженим графіком модульного контролю і передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань того чи іншого модуля.

2. Графік модульного контролю складається на початку навчального семестру, затверджується на засідання кафедри і доводиться до відома студентів.

3. Форма модульного контролю – обов'язково письмова (тестування, контрольна робота тощо).

4. Для проведення модульного контролю викладачі готують варіанти контрольних завдань, виходячи з окресленої структури навчального матеріалу.

5. Критерії оцінювання результатів виконання контрольних завдань доводяться до відома студентів перед початком вивчення модуля і дублюються напередодні проведення модульного контролю.

6. Тестові завдання для проведення модульного контролю розробляються викладачами за вимогами галузевого стандарту вищої освіти.

7. Матеріали модульних контрольних завдань з кожної дисципліни в роздрукованому та електронному вигляді зберігаються на кафедрі.

8. Матеріали модульних контрольних зрізів з кожної дисципліни зберігаються викладачами на кафедрі до кінця навчального семестру.

9. Результати модульних перевірок протягом семестру у вигляді балів фіксуються в академічному журналі, виставляються в заліково-екзаменаційній відомості відповідної групи.

10. Підсумкові результати модульних перевірок (абсолютна успішність та якість навчання) у кінці семестру підраховуються та виставляються в академічному журналі відповідної групи у балах і відсотках.

Розподіл загальної кількості балів, за якими оцінюється вся поточна робота, форми проведення контрольних заходів та критерії їх оцінювання, визначаються робочими програмами і доводяться до відома студентів на початку семестру. Студентам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності (в роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, участь в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт), присуджуються додаткові бали за результати поточного контролю з відповідної дисципліни. Результати поточного та модульного контролю знань студентів вносяться до журналу обліку роботи академічної групи і зараховуються при виставленні підсумкового балу за опанування дисципліни.

Більшість викладачів усвідомлює, що в системі контролю навчальних досягнень студентів є багато недоліків, подоланню яких сприяє впровадження різних видів тестів. Основна мета тестового контролю – оцінювання рівня засвоєння знань студентів після вивчення дисципліни й одержання інформації для удосконалення процесу підготовки кадрів. Методична робота, яка проводиться в університеті щодо розроблення, обґрунтування тестів, а також практика їх застосування дозволили виробити окремі методичні положення, спрямовані на їх удосконалення. У тестології виділяють різні види тестів. Їх класифікують:

1. За цільовими, функціональними і смисловими ознаками:

- констатуючі, діагностуючі, прогностичні тести – за метою застосування;
- тести поточного, рубіжного, підсумкового та заключного контролю – за видом контролю;
- тести, спрямовані на вимірювання рівня засвоєння рівня теоретичного матеріалу, сформованості практичних умінь – за об'єктом контролю;
- тести, орієнтовані на норми знань, на критерії оцінювання – за співвідношенням з нормами чи критеріями;
- стандартизовані, що пройшли апробацію на великій кількості учасників тестування, не стандартизовані, що складені викладачами для своїх студентів – за статусом програми контролю.

2. За формальними ознаками:

- за структурою та способом оформлення відповіді – вибіркової, з вільно конструйованою відповіддю;
- за характером вибіркової відповіді – альтернативної, множинного вибору, перехресного вибору;
- за гомогенністю завдань – на швидкість, на складність;
- за способом виконання – з використанням ТЗН, машинні, безмашинні.

Практика використання викладачами тестів для контролю за успішністю з ряду дисциплін показала доцільність і ефективність їх застосування. Звичайно, що найбільш об'єктивним інструментарієм моніторингу вважають тест, але на нашу думку, не всі необхідні характеристики засвоєння можна одержати засобами тестування. Такі показники, як уміння конкретизувати свою відповідь прикладами, уміння логічно і доказово висловлювати свою думку діагностувати тестуванням неможливо. Тому тестування повинно обов'язково поєднуватися з іншими формами і методами

моніторингу.

Підсумковий контроль здійснюється в формі семестрового екзамену або диференційованого заліку.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр. Складання екзамену здійснюється під час екзаменаційної сесії. Студент має право не складати семестровий екзамен і отримати підсумкову семестрову рейтингову оцінку із зарахуванням йому навчального курсу з дисципліни у даному семестрі, якщо він виконав протягом семестру всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів, успішно пройшов модульний контроль і набрав кількість балів, яка відповідає позитивній (за національною шкалою) підсумковій семестровій модульній рейтинговій оцінці.

Семестровий диференційований залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру. Семестровий диференційований залік не передбачає обов'язкову присутність студента і виставляється за умови, що студент виконав усі види навчальної роботи, визначені робочою навчальною програмою дисципліни, та отримав позитивні (за національною шкалою) підсумкові модульні рейтингові оцінки за кожен з модулів. Але викладач для уточнення окремих позицій має право провести зі студентом співбесіду, експрес-контроль тощо.

Таким чином, контрольні заходи якості навчальних досягнень студентів є необхідним елементом в процесі проведення моніторингових досліджень у вузі. Вони забезпечують визначення рівня досягнення завдань навчання і дозволяють корегувати хід навчального процесу. Моніторинг навчальних досягнень студентів зобов'язує викладачів наполегливим чином удосконалювати свою діагностично-контрольну та оцінну діяльність.

Процес здійснення моніторингу якості освіти потребує подальшої розробки питань аналізу результатів поточного контролю та формування комплексу корекційних заходів з удосконалення якості підготовки фахівців, а також форм і методів контрольних знань студентів та критерії оцінок під час державної атестації.

Використана література:

1. Качалова Л. П. Педагогический мониторинг: Процессы интеграции психолого-педагогических знаний будущего учителя // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2003. – № 6. – С. 31-34.
2. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. – К. : К.І.С., 2004. – 128 с.
3. Хриков С. М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. – К. : Знання, 2006. – 365 с.

Чайченко В. Ф. Система контрольных действий в процессе осуществления мониторинга качества учебных достижений студентов.

В статье раскрывается система контрольных действий в процессе осуществления мониторинга качества учебных достижений студентов на разных уровнях функционирования.

Ключевые слова: *управление качеством образования, мониторинг качества учебных достижений студентов, кредитно-модульная система обучения, система контрольных мероприятий.*

Chaychenko V. F. System Control Means in the Process of Implementation Monitoring Quality Educational Achievement of the students.

System Control Means in the process monitoring quality educational achievement of the students in different levels are discovered in the article.

Keywords: *quality of education management, monitoring of quality of educational achievements of students, credit-module departmental teaching, system of control measures.*